

ALÓFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egyszeri ára... 18 kor
Folyóévre... 4
Helyben házas kordva:
Egyszeri ára... 20 kor
Folyóévre... 8
Védőpostán szállítva:
Egyszeri ára... 24 kor
Folyóévre... 8

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
kassai utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3

A szerkesztőség kérésre vizsgálatot
vagy megbeszélést nem vállalhat.

Működésének és hirdetésének
kiegészítésében intézkedik

Éves ár 6 fillér.

NAGYVÁRAD, decz 31.

Rákóczy esztendeje.

Évezredek óta kívánunk egymásnak boldog új évet s évezredek óta mindig van még kívánni való boldogság.

A mióta ujságok vannak, így újév napján százezreivel jelennek meg az újévi elmélgedések, hogyan lehetne ezt az esztendőt szebbé, jobbá, boldogabbá tenni? S azért mégis az év végén arra a tapasztalatra jutunk, hogy nem volt boldog az ó év — s újból reméljük, hogy boldogabb lesz az új.

És e remények közepette fogynak az évek egymásután s a sok jó kívánság, a sok bölcs tanácsdal teljes cikk megjelenik évről-évre pontosan, jelölve annak, hogy a remény megmaradt egy év múlva is reménynek, a kívánság is kívánságnak.

Nem kívánna kell a boldog új évet, hanem megcsinálni.

Valamikor régen, kétszáz évvel ezelőtt sokat beszéltek Magyarországon a haza bajairól. Alig bült le a megüszkösödött épület a török dúlása után, máris a német tette rá a kezét. Félt, hogy a magyar a rongyos viskók üszkös romjaiból, ha kedvező idők járnak, ismét várat talál építeni s feltalálja benne önállóságát. Ránk ereszkedett tehát sötét fekete fellegként a német hatalom s a fekete ködben alig talált a magyarra a magyar.

A romok közt borongva járt a magyar s csak kereste, de sehol sem találta meg a módját, hogyan derithessen e földre vig esztendőt? A sok tanakodásból nem villant ki a várva-várt napsugár.

És akkor jött a tett; a tettnek a neve volt: II. Rákóczy Ferencz.

Csak egy lépés kellett: hadseregek nőttek ki a földből utána. Csak egy szó kellett: megmozdult arra az egész ország. Csak egy zászló kellett: véres győzelmek rózsája virított ki alatta.

Csak hogy az a zászló a Rákóczy zászlaja, a tett lobogója volt!

Kalászos rónával játszik azóta a szél a véres csatamezők felett. De a zászló nem járt hiába: a nemzet akkor kelt életre, mikor halotti misét akartak mondani fölötté s a megszenesedett kunyhómaradványokból ellenség vérével építette meg újra a magyar állam erős várát.

*

Azóta ez az újból felépített vár is nehéz időket látott.

Megmozgatta ódon köveit a viharok járása, öreg bástyáit végigsöpörte a nyugati vihar, aláásták a határon alattomos patkányok. Majd összefogott Nyugat-Ejzakkal — s 1867-ben újból romokból kellett várat építenünk.

És pedig nem holmi palánkvárat, a minő régen volt, hanem a modern kornak megfelelő hatalmas erősséget. A modern állam váranak ezer a fortélyja, ezer a titka, mert millió a külső és belső ellensége. Örökös harcz közben kellett volna a magyar államot felépítenünk úgy,

hogy akár örökös harczot is kiálljunk s erre egyesülnie kellett volna az egész nemzetnek.

És a helyett mit tettünk?

Boldog új évet kívántunk egymásnak.

Annak a rengeteg parlamenti és nemparlamenti honmentő beszédnek eleddig éppen annyi hasznát láttuk, mint az új évi jókívánatoknak: legokosabb lett volna azokat is jótékony célra megváltani. Szépen kifejtették, hogyan lehetne a hazát boldoggá tenni, de mikor a tette kerül a sor, akkor egyszerre mindenki a szomszédjára néz. Hát szóljon már az is valamit!

Pedig volna tennivaló bőven. Határainkon ég a tűz, mely épségünket fenyegeti, a határon belül pedig idegen szellem poshasztó levegője fojtja meg az ősi érezyeket, a magyar hitét, erejét, földjét, erkölcsét. Érezzük a bajt, szólunk is róla négszemközt, de mikor tenni kellene... hja, hadd szóljon már a szomszéd is valamit!

Ugyanolyan válságos idők felé közelgünk politikai, erkölcsi és gazdasági tekintetben, mint kétszáz év előtt s épp úgy nem teszünk semmit, mint kétszáz esztendeje. Kifelé hadd gyengüljünk, befelé hadd sajátítsa ki testünket: a haza véren szerzett földjét a besompolygó idegen. Ha a határokról befelé terjedő tűz valamikor az ország szívébe érne, ott már a mai haladás szerint nem magyar vért perzselne áldozatul a világtörténelem haragos szellemének...

De idáig jutnunk nem szabad?

Pár hónapja néhány lelkes férfiunk

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

B. u. é. k.

Csak boldog új évet kívánunk
Mindig boldog új év a vágyunk.
Az égve ostromolva száll ma
Többé kevésbé tiszta vágya
Ezer szívnek, ezer ajaknak.
Beteg: orvosság kell amannak.
Ez nyomorog: jobblétet esd le.
Szerelmes: két gyűrtit szeretne.
Az ifju türelmetlen várja:
Czélhoz mily lassan ér a pálya!
Az agg felsőhajt visszazéve:
Vólnék csak ifju ez új évbe!
S hisszük, hogy mindez sorba szépen
Szájunkba röppen ez új évben —
Hogy most nem jött? Megjő jövőre,
Csak a reményt ne aggasd szögre...
S míg boldogságról suttog ajkad,
Végigsuhint az idő rajtad
Ószül, kihull a büszke hajs-ál,
Faképnél hagy, akit imádtál,
Helyette rokkant tested mellett
Híven kitart a kór, nem enged,
S míg boldog új év járja untalan,
Sirodba szállhatsz le — boldogtalan.

Dr. Krüger Aladár.

A falu bölcse.

Irta: Kincs István.

Mikor a falun végig mentünk, gémberedett gubás ember tünt szemünkbe. Hajlottan járt, mintha nehéz teher volna már neki az élet. Nem is sokat törődött a világgal; az emberek jobbról-balról süvegelték s ő alig tartotta érdemesnek, hogy minden tizediknek elfogadja a köszönését. Akkor is csak legföllebb biccentett a fejével.

— Nézd, öcsém — mondta Fenyéri Bernát, már mint az idősebbik, mert a fiatalabbik iskolatársam volt s annak a révén kerültem pár napra az öreghez vendégszereplésre — nézd csak azt a csampás alakot, az a legokosabb ember a faluban.

Eszembe jutott, mit az iskolában vertek belém mindjárt az első években, hogy ép lélek csak ép testben legyen s azért tekerem a fejemet.

— Pedig hiába, az úgy van — bizonykodott Fenyéri bácsi teljes meggyőződéssel — annak az embernek több esze van, mint ötven Horáciusnak, vagy görög bölcsésznek.

— Aztán mégis olyan koldus?
— Hát Diogenes talán emeletes házban lakott?

— Nem, hanem hordóban, papa — magyarázta a fiatal Bernát elég naívu!

— Te, fiam, te csak hallgass — teremtette le az ártatlan gyereket az öreg — én

most az öcsémurammal beszélek. Tehát Ümmögő Lóránt — úgy hívják, mert elsőben mindig ümmög, mikor tanácsot kérnek tőle, mondom tehát, Lóránt bácsi szegény ember valósággal, hanem azért mégis hitelezésből él.

— És mit hitelez? bagót talán?

— Ne bolondulj, öcsém, lám megmondtam, hogy a legokosabb ember a faluban: hitelbe adja az eszét s pontum.

— Aztán sokan akadnak, kik afféle hitelre rászorulnak?

— Sokan-e? manapság? Látom, öcsém, még nem ismered a világot. Tenger manapság a csacsik száma. A szerencsétlen flótásokat nem is említem.

— Ümmögő Lóránt meg persze jóvá teszi őket szép szerivel — jegyeztem meg én.

— Miféle beszéd ez! — pattant föl az öreg — Lóránt bácsi senkit sem tesz jóvá, mert, hogy igenis, ő mindenkit csapásba igazít szép szerivel. Mennek is hozzá, hogy kisebbsajta lúcsujárásnak beillik. Ő azután végighallgatja minden ember buját bánatát s a jó tanácsával úgy elgázítja, hogy el is van igazítva, de alaposan. Az emberek vakon engedelmeknek neki.

— Hm — morogtam én.

— Bizony, hogy hm — végezte Fenyéri Bernát — olyan híres emberünk van minékünk. Nektek városban ilyenről persze fogalmatok sincs. Azért ajánlom, eredjél hozzá s beszélj

eszébe jutott, hogy most kétszáz éve lépte át a határt II. Rákóczy Ferencz, felséges fejedelmünk. Kiadták hát a jelszót, hogy legyen ez az év Rákóczy esztendeje!

S miből fog ez állani? Bankettből, még egy bankettből, még sok bankettből s még sokkal több hazamentő dikcióból. Vagyis: ismét boldog új évet kívánunk egymásnak és a hazának.

Ne ilyen legyen Rákóczy éve! Nem bankettek, hanem a tettek esztendejére van szükségünk. A majthényi sikon porba bukott Rákóczy-zászlót emeljük ismét magasra s hódítsuk vissza e hazában a földet, a szívet és ajkakat a magyarságnak. Ez lesz Rákóczy igazi esztendeje, a magyar boldog új éve s akkor nem lesz több Rákóczy-év, a melyet ismét a fejedelem panaszos kiáltványának vészharangjával kellene bevezetnünk:

Recludescunt vulnera incliti gentis Hungariae.

Ne kívánjuk, hanem csináljuk meg Rákóczy esztendejét!

Dr. K. A.

A képviselőház ülése.

Rövid, formális ülést hirdetett tegnap a képviselőház. A rendes alakok egy perczre benéztek, hogy legyen közönsége Lukács Lászlónak, aki ma törvényjavaslatot nyújtott be. A folyosóra jutott elég ember, a kik bizakodva és roménykedve tippeltek Széll Kálmán életére, vagy halálára. A miniszterelnök széke üres, ellenben Lukácson kívül itt vannak Fejérváry, Cseh, Darányi és Plósz. Gróf Apponyi Albert szárazon megnyitja az ülést, akad egynehány elnöki jelentés, amikkel nem törődik senki. A képviselő urak ezalatt diskurálgatnak, valószínűleg a válságról, amiről senki nem tud biztosat, Lukács Lászlónak pedig nem szabad még beszélnie. Ellenben a miniszterelnököt ő helyettesíti. A miniszterelnök képviselőletében benyújtja a főrendek összeférhetlenségéről szóló törvényjavaslatot. Ez az egész tárgya a Ház tegnapi ülésének.

Az aradi püspökválasztás.

Mangra Vazul nagyváradi vikárius, kit az aradi püspökségben nem erősített meg a király, ujabban érkezett Aradon hűvel a Mangrapárt új jelöltjére nézve, de megállapodásra nem jutottak.

A mi az új püspökválasztás napját illeti, most már egészen bizonyosra vehető, hogy a választás 1903. február 4-én fog megtörténni. Fölmerült az a terv is, hogy február 12-én fog végbemenni a választás, a mikor a gör. kel. egyház a Basil ünnepet üli, mivel azonban Wlassics miniszter is hangsúlyozta leiratában, hogy a püspöki szék minél előbb betölttesék, valószínűleg a február 4-ike mellett fog dönteni az egyházmegyei szentszék teljes zsinata.

A szentszéknek ezt a gyűlését, mely a püspökválasztás határidejét fogja meghatározni, értesülésünk szerint január 15-ére fogja Me-tianu János metropolita összehívni. A püspöki székre eddig két jelölt van, Popoa Miklós karánsebesi püspök és Papp Ignác aradi protoszincellus.

Loubet és Humberték.

Nem hiába félt egész Franciaország a csaló Humbert-család elfogatásától. Már előzetesen rebesgették, hogy a botránnyal összeköttetésben van Franciaországnak számos vezérférfia, a mai szabadkőműves kormányának csaknem valamennyi tagja. Azt azonban még sem lehetett sejteni, a mi most kiderült: hogy akarva nem akarva, de már a francia köztársaság elnökének, Loubet Emilnek a neve is belesodródott a botrányba.

A *Libre Parole* tette közzé az elnöknek egy sajátkezűleg írt levelét, a melyet 1897. június hóban intézett Humbertnéhez. A levél a szenátus elnökségének hivatalos levélpapírjára van írva s következőleg hangzik:

»Nagyságos Asszonyom!

Tegnap meglátogattam a . . . ik kamara elnökét. Megkértem, írja fel legközelebbi audienciái egyikének listájára az ügyet, mely Ön érdekl. Nem titkolta előttem, hogy ez ellen az ön ellenfelei mindent el

fognak követni, csak hogy ezt [megakadályozzák. De viszont ígéretét vettem, hogy az ön érdekében teljes erőlyel fog küzdeni. Hiszem, ezzel ön is meg lesz elégedve s boldognak érzem magamat, hogy önnek ezt a szolgálatot tehettem.

Fogadja stb.

Loubet Emil.

Hihető, hogy utólag mégsem fogja Loubet Emil olyan boldognak érezni magát, a miért egy csaló érdekében a törvény emberére szolid nyomást gyakorolt.

Bartók Lajos meghalt.

A magyar irodalomnak gyászja van: Bartók Lajos, a Petőfi-társaság alelnöke tegnap hosszas szenvedés után elhunyt.

Irodalmunknak szorgalmas, becsületes munkása volt, a ki az irodalomnak csaknem minden ágát művelte. Írt drámákat, verseket, szerkesztett élelappot és közben ráért politizálni is. Munkássága nem örökbecsű, de mint tiszta, becsületes törekvés, derekas tehetség alkotása sokáig meg fogja óvni Bartók nevét az elfeleddéstől.

Még dolgozhatott volna, még akart, még tudott dolgozni. Élete derekán törte ketté pályáját a kegyetlen halál, mely nem engedte, hogy a szépen induló költői pálya a halhatatlan dicsőséggel végződjék.

Mint minden kettétört pályára, megrendít Bartók sorsa is s a nemzet osztatlan részvétele kíséri sirjába a korán elhunyt költőt.

Életrajzi adatai a következők:

Erdődön született, Szatmár vármegyében 1851. május hó 24-én. Atyja Bartók Antal ügyvéd volt. Gimnáziumi tanulmányát Nagy-Bányán, Szatmárt és Máramaros-Szigeten végezte, 1868-tól a pesti egyetemen jogot hallgatott. A lapokban elszórtan megjelent költeményeivel és az Üstökösbe írt humorisztikus verseivel és dolgozataival figyelmet keltvén, 1869-ben Jókai az Üstökös belső munkatársává fogadta, majd a lap önálló vezetését is rábízta. Bartók emelett két évig, 1874 és 1875-ben a Tóth Kálmán Bolond Miskáját is szerkesztette. 1875 végén a Bolond Istók szerkesztését vette át s folytatta 1876 közepéig. Így az élelappal-irodalom mellett fejlődött ki Bartók írói tehetsége: mint politikai satirikus a Tisza-párt érdekében működött, kiméletlenül

vole. Hogy a fáradságod nem veszik kárba, arra fejemet teszem mindjárt.

No és én nem mondtam magamnak a dolgot kétszer. A kíváncsiság úgy dolgozott bennem, mint val mi vén asszonyban a vér, ha pohár bort iszik. Csak azért is megszereltem volna ismeri azt a híres embert.

Még aznap estefelől bekopogtattam hozzá.

Maga lakott egy kicsi hajlékban. Kívül szegénység terítette fölébe rongyos szárnyait, azonban hát belől sem igen hivalkodott a gazdagság. Nem volt annak a híres embernek pár romladozó butor darabjánál egyebe. Nem volt se felesége, se gyereke, maga főzte a vacsoráját éppen.

— Szerencsés jó estét kívánok! — köszöntöttem illendő tisztességtudással.

— Adjon Isten — eresztette el a főzőkanalat s kezdett felém tipródni.

Két savó szeme fűrkészőleg csüngött rajtam, akárcsak a lelkem mélyéből akart volna olvasni.

— Mivel szolgálhatok? — kérdezte azután, hogy semmiképen nem akartam megnyilatkozni.

— Semmivel, Lóránt bácsi — feleltem én mosolyogva.

— Semmivel? — csudálkozott el az öreg.

— Éppen semmivel — mosolyogtam én.

— De hát akkor miért jött hozzám?

— Hogy megismerjem. Szeretem az okos embereket. S kendről meg azt hallottam,

hogy a vármegyében nem akad párja okosság tekintetében.

— Meglehet. Az emberek azt mondják — mormogta egykedvűen.

— Nemcsak az emberek mondják, hanem úgy is van az. A kend esze olyan patika, melyekben minden bajra, még a búbánatra is akad biztos orvosság.

Az öreg rázta a fejét.

— No talán nincsen az úgy?

— Úgy van, de még sincsen úgy, fiatal úr.

— Nem értem.

— Mindjárt megérti, ha megmagyarázom.

Csak hogy akkor kerüljön beljebb. Talán nem veti meg szegénységemet.

Felelet helyett elől mentem, ő félrehuzta a tüzről bögréjét s csoszogva követett.

Benn székkel kínált meg, hanem jómaga folyvást csak tipródott: le nem ült volna a világ minden kincseért.

— Tehát Lóránt bácsi, hadd hallom mit akar önnekem megmagyarázni? — biztattam, mert láttam, hogy nehezen indul.

— Elsőben is azt, hogy én nem vagyok okos ember.

— Ne mondja.

— Mondom, nem mondok, azért mégis úgy van az. Ha okos ember volnék, vagy lettem volna, akkor hiszen nem kerültem volna ilyen koldus sorsra. Tetszik látni, hogy nyomorgom végig ezt a keserves életet? Pedig volt ám idő, mikor nekem kocsira, lóra is teltet, habbipá-

ból szittam a kapadohányt, s tallért adtam a papnak, mikor kereszteltettem. Hanem hát a guta megütötte azokat az idöket. Bármiből kezdtem, minden visszajáról sült el; mikor lovát neveltem, csak tehénnek volt disze a vásáron, esküvőmön azt hittem hűséges életpart szerzek, pedig látor asszonyt szerződöttem a házhoz, olyat kibem sánta ördög ütötte föl a kovártélyát. Azért mondom, mert ördögnek is a sántája a leglatrabb. Hogy azután milyen életem volt mellette, arról talán jobb, ha nem beszélek. Jól tette az Uristen a miért ki-nyujtózta.

Azóta állok egyedül kivetkőzötve mindegből.

Darabig elmélázott, hanem utána újból kezdte.

— És mégis bolondra száll a füst. Mikor már majdnem teljesen levégeztem, akkor kezdtek az emberek fölkapni a híremet. Proceszsió számra járogattak hozzám, hogy utbagazítást, tanácsot kérjenek, mintha bizony kanállal ettem volna a bölcességet. Nem tudtam szabadulni tőlük: valamit kellett mondanom nekik és elhagyja ifju uram, nem tudom mi van velem, az emberek azt tartják, hogy a gonosz lélekkel vagyok komaságban, hanem annyi szent igaz, hogy nem tudok senkinek olyan bolondot mondani, ami be nem vállanék. A legostobább tanácsom is jó végre fizik.

— Teszem itt van ni, Kondor Laczi éppen erre tart . . .

ostorozva a Deák-pártot. A fuzió után a szélső-baldoldala ment át s megalapítva 1878 elejével a jelenlegi Bolond Istók-ot, melyet mai napig is szerkesztett, támadásaival egykori pártfelei ellen fordult.

Az élezipírásával kapcsolatban több humorisztikus naptárt is szerkesztett: Don Pedro naptár 1875-re, Bolond Istók naptára 1880-ra, Mamelukvk naptára 1890-re, Verseinek első és második gyűjteménye: Ör.üzek Budapest 1877. és Rugott esillagok ugyanott 1879. (Don Pedro álnévvel), még politikai költészet művelőjének mutatják, a Kakas Márton modorára vall. Későbbi verseivel a költészet komolyabb neméhez fordult s nemcsak mint szatíraíró, hanem mint lírai és drámai költő is folytatta pályáját. »A legszebb« című 3 felvonásos vígjátékával lépett a színművészet terére (először adták a Nemzeti Színházban 1879 december 21-én, megjelent 1880.); ezt követték általa sokkai több költői és színikerrel: Kendi Margit, történelmi dráma 5 felvonásban (1883) és Thurán Anna, történelmi dráma 4 felvonásban, mely az akadémia pályázatán a Péczely-díjat nyerte s a Nemzeti Színházban 1887-ben került színre; megjelent 1888-ban; A méhek, vígjáték 3 felvonásban, először adták 1889. novemberben, megjelent 1890-ben és Erzsébet királyné, történelmi dráma 4 felvonásban, előadták és megjelent 1892-ben, irt egy bohózatot is: Haláska Benedek, 3 felvonásban (megjelent 1889-ben), melyet a Népszínházban adnak elő és egy operaszöveget: Az Abenszeradzs, Chateaulinand után. Lírai darabjait Költemények, (1881), Ujabb költemények (1883), Kárpáti emlékek (1885-ben, németre fordította Silberstein Adolf (1886-ban) és Erdőzugás (1889.) cím alatt, az elbeszélő költeményeket pedig Téli regék cím alatt adta ki.

Halála körülményeiről a következő tudósításban számolunk be: Tegnap reggel 7 óra után váltotta meg a halál szenvedéseitől. Tegnap is egész nap önkívületben volt. Utolsó látogatói voltak gróf Szapáry Pál, Fadrusz János és felesége, Jakab dón, Csillag Teréz, aki ibolyabokrétát is vitt a betegnek, továbbá Komma Andor, Pálmái Ilka, Besenyey Ferencz, Abrányi Emil, Tarnay Alajos és ifjabb Abrányi Korszál.

Eszméletét a költő csak délelőtt kapta vissza néhány pillanatra s az épp ágya mellett ülő Prém Józsefnek, a ki naponta háromszor is meglátogatta, hálásan szorította meg kezét. Délután alább hagyott ideges rángatózása. Az orvosok injekciókat alkalmaztak és erre csöndesebb lett. Ejjel a beteg mellett Holenda Ada

ápolónő virrasztott, aki hajnali 3 órakor adott neki utolszor orvosságot, a melyet azonban a haldokló már nem nyelhetett le. Kézzel utána nyugodtan lélegzeni kezdett. Arczán a fájdalmas kifejezés elsimult. Az ápolónő látva közeledő végét, a katonakórházból hívott Kemény róm. kath. lelkészért küldött, aki ráadta a költőre az utolsó kenetet.

A szobában lévőket meglepte, hogy ezalatt a haldokló hirtelen sírni kezdett. Nagy könnyár szakadt ki megtört tekintetű szemeiből és előntötte arczát. Csöndesen, nyugodtan lélegzett, mozdulatlanul fekvé és így érte a halál, mikor 7 óra 10 perczkor utolsót lehelte. Arczára a megennyhülés mosolya szállott. Két órára rá a halottaskamrába vitték a holttestet s a kórház igazgatósága rögtön értesítette s Nemzeti Színházat, a Kisfaludy- és a Petőfi-társaságot és az elhunyt rokonait a katasztrófáról.

Miért üres a színház?

— A színházi bizottság ülése.

Sajnálatos dologgal foglalkozott tegnap délután a nagyvárad színházi bizottság. Az egyik bizottsági tag felvetette a kérdést, hogy miként lehetne a közönség könyvét megtölteni s ismét feléleszteni a színházlátogatási kedvet. Mert tagadhatlan és szomorú valóság, hogy a Szigligeti színház a szezon megkezdése óta legtöbbször üres.

A jobb módú bérlőközönsége meg van a színháznak, de hiányzik a közép osztály az előadásokról. A telt páholsorok mellett üresen állanak a földszinti széksorok.

Igy van ez nemcsak Nagyváradon, hanem a főváros és vidék legtöbb színházában s ezen bajosan segít a kitűnő előadások sorozata.

Ha a vagyoniilag tehető osztály távolmaradását látják, a társulatokban és az előadásokban keresnének a baj okát, de a középosztály elmaradását a színházból, egyedül a mostani nyomott megélhetési viszonyokban látják.

Helyesen jegyezte meg a színházi bizottság elnöke, hogy a pénztelenség folytán a legtöbben a szórakozásukat vonják össze.

A színházi bizottság nem talált módot a színházlátogatás fokozására, nem is határo-

zott semmit e tárgyban, hanem a legközelebbi ülésen újból szóvá teszik a kérdést.

Nagy jelentőségű ez különösen Nagyváradra, mert ha a színházlátogatási viszonyok nem javulnak, a város nem térhet ki a szubvenczió elől.

Nagyvárad város színházi bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott.

Dr. Hoványi Géza elnököt s Komlóssy József, Kőszeghy József, dr. Kurländer Ede, Halász Lajos és Eleméry Ferencz jegyző és Somogyi Károly színházgató voltak jelen.

A januári műsor.

Dr. Hoványi Géza elnök bemutatta a színházgató által január hónapra kitűzött színdarabok műsorát a következőkben.

Ember tragédiája,	Bőregér,
Falu rossza,	Szép Galathea,
Niobe (uj),	Halálos csönd,
A keresztlélemben (uj),	Gyurkovits lányok,
Egy új Velenczében,	Dolovai nábob,
Koldus diák,	Ibolyafaló,
Mártha,	Jó Fülöp,
Angot,	

A műsor kapcsán felszólt dr. Kurländer Ede. A két új darab kevés a közönség színházlátogatási kedvének fokozására. Panaszolja továbbá, hogy az új darabokat mindig a páratlan bérletnapokon adják elő, míg a műsorváltozások a páros bérletnek jutottak. Ezeket változtatson a színházgató.

Dr. Hoványi Géza elnök elismeri a panasz helyes voltát, de azokat elbárhathatlan körülmények, betegségek okozták. Erről mindenkor meggyőződött. A jövőben lehetőleg kerülje ezeket a bajokat.

A bemutatott műsort tudomásul vették.

Em járnak a színházba.

Halász Lajos sajnos tapasztalja, hogy a közönség nem jár a színházba. Ez nemcsak Somogyi igazgatóra jár nagy kárral, hanem zatonyra juttatja Nagyvárad színészetét. Meggyőződött, hogy most a főváros és a vidék legtöbb színházainál így van. Lehet, hogy a gazdasági körülmények okozzák a bajt. Módot kellene találni, hogy valami mesterséges eszközökkel vonzzák a közönséget a színházba. Esméje erre nincs, de talán helyes volna, ha egy bizottságot küldenének ki, amely az igazgatóval együtt tanácskozzék a kérdés felett. Hiszi, hogy a bizottság találna módot a kö-

Az öreg az ablak mellett babrált. Bekarta akasztani a függőnyt, hogy utána lámpát gyújtson: Ott láthatta meg az ő Kondor Laczját.

Nem tudtam, mit akar kisütöni belőle. Előant bácsi pedig az égő gyufával kezében folytatta:

A hibasztnak is tanács kell, olyan igaz, minthogy ezt a lámpást most meggyújtom. Keveselik a gyereket, nem akarják neki adni a Tulok Marcsát, és ilyenkor persze én álljak kötélnék, én puhit-am meg a szülőket, hogy a két fiatal boldog lehessen...

Keserűen nevetett.

— De hát üres kézzel meg mégsem erezhetem el — mondta tovább az öreg. — Tanácsoljunk talán neki valami igen bolondot? Jó lesz?

— A mint tetszik — huzogattam a vállamat.

— Hát akkor azt tanácsolom neki, hogy ugorjék a Tiszába.

— Csak nem?! — ijedtem meg én.

— Ne féljen, ifju uram az lesz, bizonyosan az lesz a jó. Mejlássa, ifju ur, az a gyerek avval alapítja meg a szerencsétjét.

Kopogás hallatszott s a másik perczben már belépett a legény. Derék fiu volt, hanem meglátszott rajta, hogy szegényt erősen kikezdte a búbánat.

Lóránt bácsi szóhoz sem engedte jutni. Maga kezdte s elpredikálta neki egyszuszra minden buját bánatát. A legénynek egyéb dolga sem maradt, mint folyvást csak biccentett hozzá — az az öreg valóságosan a lelkéből olvasott.

— Tehát te Marcsát minden áron el akarod venni feleségül?

— Igenis kérem alázatossággal — volt a válasz.

— No hát akkor eredj ki ugy estharangszó táján a berek alá s ugorj bele a Tiszába.

— Igen is kérem alázatossággal — válaszolt a legény — de... de...

Eltenekezni akart. Mejlátszott az egész

formáján, hogy avval a jótanácssal csöppet sincsen megelégedve. Nem is csudálom. Mjé bolond lesz ilyen fiatalon nekimenni a Tiszának. Ha megteszi, hát én zsindeleyzem be a fejét.

Hanem az öreg nem engedett.

— Semmi de — riadt reá haraggal, — teszed nem teszed?...

— Igenis kérem alázatossággal — nyögte a legény — igenis, hogy megteszem.

Keseredett ábrázattal támolgott ki utána az ajtón.

Eleget láttam, eleget hallottam, csöpp kedvem se volt Lóránt bácsi egyéb fajta okosságait firtatni. Elbúcsuztam tőle magam is hamarosan s otthon azt mondtam Fenyéri bátyámnak:

— Süssék meg az okos emberüket!

Iskoláim végeztével megint elkerültem abba a faluba. A véletlen akarta talán ugy is, hogy előben Kondor Laczival találkozzam.

Szinte megkönnyebbültem. Tehát volt any-

SZABO és HAJNAL

==== fűszer-, bor-, csemege- és vadkereskedése ====

Nagyvárad, Fő-utca. (Dr. Grósz-ház)

==== Városi és vidéki telefon 251. sz. ====

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz főraktára Bihar, Békés- és Szilágymegyék részére. — Ajánlja kitűnő mezőtelegrdi saját termései körösvölgyi asztali BORAIT, bárhova a városban házhoz szállítva, literes üvegekben. Fehér asztali 6-bor literje 72 fill., Schiller-bor 72 fill., körösvölgyi 6-bor literje 88 fill., új bor literje 64 fill., a kik azonban a v. fogy. hivattal az adóra kiegyeztek. lit.-kint 20 f.-rel olcsóbban kapják. — Mindennemű friss déligyümölcsök, hazai nemes fajtalmak, körték, friss szőlők. legjutányosabb árban. — Vidéki megrendelések azonnal teljesíttetnek. — Hideg FELVAGOTTAK, különféle HALAK és SAJTNEMŰEK legolcsóbb beszerzési helye.

zöny megtörésére. Másként kénytelen lesz a város szubvencziót adni a színtársulat részére.

Dr. *Hoványi Géza* elnök fölszövegesnek tartja a bizottságot. A színtársulat bizottság feladata az előadások irányítása. Jó tanácsot bárkitől szívesen fogad az igazgató, aki külsőben ha látja, hogy másként nem bír közönséget vonzani, más darabokat vesz elő, vagy más uton törekszik erre. A törzs színházi közönség meg van. A középmezőny hiányzik, ez tény, de itt a fokozott életszükséglet emelkedik, a jövedelem azonban nem s így az élvezeteket korlátozzák. Az igazgató már majdnem a jóízű rövására csiklandós darabokat vesz elő. A kormány is csak annyi szubvencziót hajlandó adni, amennyit a város ad.

Halász Lajos a bizottságot nem csak a színtársulat bizottság tagjaiból, hanem a társadalom köréből s hírlapírókból óhajtaná megalakítani.

Dr. *Kurländer Ed.* ellenzi a bizottság összehívását, mikor azt látja, hogy a színtársulat bizottság sem bírálja a színtársulat működését. A színtársulat bizottságnak nincs is hatásköre. Ennek kellene irányítani a színtársulat előadásait. Szigorúban járjon el a színtársulat bizottság. A baj az, hogy nincs olyan tagja a társulatnak, akit a közönség kedvelne. Lehetne arról tanácskozni, hogy a páholyok árait emeljék s a földszinti ülőhelyek árait redukálják.

Dr. *Hoványi Géza* elnök nem fogadja el azon kijelentést, hogy a színtársulat bizottság nem teljesíti kötelességét. A helyi körülmények változásáról a jövőben lehet beszélni. A múlt decemberben is teljesen betartotta a színtársulat igazgató.

Somogyi Károly hivatkozik arra, hogy a színtársulat bizottság minden kívánságát teljesítette; szerződtehet kolozsúr énekesét és operette buffóit. A többi taggal megvoltak elégedve.

A felvetett kérdésben határozatot nem hozott a bizottság.

Elnök felhívta végül a színtársulat igazgatót, hogy az utóbb lábra kapott erős rögtönzéseket tiltsa el s szigorúan büntesse.

Az igazgató már intézkedett ez irányban.

Régészeti és történelmi múzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

nyi esze, hogy neki nem ment a Tiszának... pedig elkeseredett embertől sok minden kitélik. Még arra is kíváncsi lettem volna, mi lett abból a leányból... Tulok Marcsa volt a neve, ha jól emlékszem.

Mindjárt azonizben meg is kérdeztem tőle.

— Tulok Marcsa az én feleségem — emelte meg büszkén a fejét a fiatal gazda.

— Tehát mégis beleegyeztek az öregek?

Először furcsán kezdett nézegetni. Fölünn neki, hogy nadrágos ember létemre mennyire bele vagyok avatva az ő titkaiba, hanem a végén szinte örömmel kiáltott fel:

— Hiszen... no ni... a tekintetes urral találkoztam én három évvel ezelőtt, mikor Ümmögötő Lórántnál jártam?...

Bólintottam.

— No hát lássa... ejnye, ejnye... hogy emlékszik rám... hej! az az öreg volt ám az ember. Meg kellene aranyoztatni a lába fejét.

— A miért kendet beleküldte a Tiszába?

— Azért is, meg másért is. Az volt ám csak az okos ember!

— De azért kendnek, remélem, több esze volt: tudom, nem ment neki annak a bolond folyónak.

— Pedig nekimentem bizony.

— Ne beszéljen.

— Beszéljek bizony. A nélkül dehogyan lett volna az enyém Marcsa ezen a világon. Mert ugy tessék venni, hogy én sem igen akartam,

Dr. Dóri Ferencz urnak.

Decz. 31-én kelt becsesére, válaszom a következő:

Nem szimpatizok önnek doktor ur, ezért nem kívántam, hogy jelöljék. Nem értek egyet az ön titkos szövetkezéssel, ezért nem szavaztam rá, miután jelölték.

Radó urral párszor volt alkalmam találkozni. Alapos műveltségű, meggyerő modoru urnak ismerem, kinek bármi szívességet tenni bármikor kész vagyok, de ő is az ön titkos szövetségébe tartozik, kormánypárti jelölt volt s így reá sem szavaztam. Azt hiszem jogom van megnézni, hogy kire szavazok, épp úgy mint a többi választónak, mert szavazni, súlyos lelkiismereti dolog.

Ez a tényállás. Mi baja van még velem doktor urnak?

Én elismerem, hogy aki vesztett, annak joga van keseregni, de miért önti könnyeit ön rám?

Modortalan, prepotenskedő kifejezéseire nem reflektálok, de eljárásán csodálkozom.

Az ön füle hallatára tettem indítványomat. Iparost kívántam azon három helyett, kiket kitartak s kik hármán se csaptak ilyen zajt — pedig... — mint ön. Kifejtettem, hogy indítványommal látni akarom, van-e erő és együttérzés az iparos választó közönségben. Ez indítványt elfogadták, ön a gyűlést otthagya.

Többé én nem foglalkoztam az ügygyel. Ön felszínre bukkant újra, mint írja azért, mert önnel vélt győzni a párt.

Hát nem győzött, sőt hallatlanul bukott. Ebből nem az következik, hogy már most 199-re kell redukálni az ön kedvéért a pártot, hanem az, hogy máskor ne önnek kísérletezzenek.

Bukni emberi dolog, önnek nagyobb emberek is megbuktak már.

De ismételtén miért csipesszkezik ön belém? Ha a Tiszántul cikke fáj önnek, miért nem kérdezte meg telefonon, hogy ki írta? avagy városi riportert vagyok én? Aki írta, helyt áll érte, de ne tessék velem okvetetlenkedni más irásai miatt.

Személyemre vonatkozólag írja ön, hogy három éve vagyok itt? Hát legyen hogy igaz.

de a leányért rászántam magamat. Az estéli barátságára átmentem a Berekre. Es tessék, akkor tudtam meg, Lóránt bácsi miért mondta, hogy ugorjam bele a Tiszába.

— No? — biztattam növekedő kíváncsisággal.

— Hát igenis a mi uraságunk fia éppen akkor fordult föl a lélekvesztőjével a folyó közepén. Én persze nem sokat gondolkodtam, hanem utána ugrottam és szerencsésen kihúztam a partra. Haza is vezettem. Az öreg uraság majdnem agyoncsókolt s azt kérdezte, mivel hálálja meg a miért a fiát kimentettem a halál torkától. Es mit gondol, tekintetes uram, mit kértem tőle? Valami nagyon okos dolgot.

Én bizony meg nem tudtam volna hamarjában mondani. Megmondta ő:

— Azt gondoltam vagy — vagy. Könnyörögtem neki, kérje meg számomra Tulok Bóskét.

— Bravó!

— Tudtam, őt nem dobják ki. Aminthogy nem is dobták. Ő is tartotta ki a lakodalmukat s pár holdat is kaptak tőle. Csak azt sajnálom, hogy a kinek minden szerencsémét köszönöm, az nem kerülhetett el a vigasságunkra: aznap ütötte meg a guta Ümmögötő Lórántot, hogy az Uristen az ő napját süttesse hegyibe örökkéig a másvilágon.

Ráztam a fejemet. A mit hallottam, az olyan különös volt, hogy most el sem mertem volna mondani, ha nem velem történik.

Azt hiszi, hogy majd ezer választót én tartottam vissza? Hajh! jó uram! ha nekem ilyen befolyásom volna, akkor az ön és társainak páholyból dirigált nagyképtűsködése régen véget ért volna. Igaz, hogy mióta itt vagyok, dolgoztam sok féle tőrre, de négy szem között megvallhatom, hogy az eredmény bizony, aránylag, kevés. Ha az önök pártján és nézetei érdekében dolgoztam volna annyit, már régóta a világosság géniusának neveztek volna ki önök és ispjaik kanóniákra és püspökségekre kandidálnának, míg most meg tesznek farkasnak — nehéz télviz idején.

Tisztelt doktor ur! Lássá évek óta nem ismertük egymást. Nekem egyetlen fogam sem hiányzik, sem nem fáj, s így nem kerestem fel önt. Ön nem tartozik hűveink közé, s így nem kerestem fel lelki ügyeiben engem.

Miért bontjuk meg ezt a szép viszonyt.

* * *

Doktor ur velem is elakarja hitetni, hogy őt a párt akarta? Dehogyan! A választmány, másodsor, sok mindenféle mellék körülmény egybesése folytán elfogadta őt, de a párt akkor se akarta, mint az eredmény mutatja.

A pártbontásról se tessék olyan hangosan kiabálni. Több ur ember, diplomás és iparos belépett a pártba, a képviselő választás idején. Magam 5 éve, hogy tagja vagyok, s ezek, velem együtt, a győzelem óta, miben azelőtt soha se volt része a pártnak, örökös gyanúsítás és pszichológusnak voltunk kitéve, mintha csakugyan az lett volna egyesek célja, hogy legyen inkább újra képtelen a győzelemre a párt, csak ismét ők dominálhassanak saját érdekeik szerint benne. Egyetlen párt se jár így el segéd csapataival szemben, s mi törtük idáig, de tovább nem. Vagy megszűnik a gyanúsító folytonos akna munka, vagy megtörténik a pártbontás és ez lesz az önök fényes győzelme.

Két könnyelmű vádra röviden reflektálok.

Tessék kimutatni mikor rágalmaztam valót és felekezetet azért mert nem néppárti? Tessék *egyellen embert* előállítani, akit én, egyetlen szóval irányítottam volna, hogy szavazzon, vagy ne szavazzon.

Míg a két vádját be nem bizonyítja, addig jobb lesz, ha hallgat, mert egyébb igazán nem marad hátra önnek.

Tisztelettel jegyzek:

Pálffy Béla.

UJDONSAGOK.

1903.

A tűző időnek új szülött babája kopogtat ajtónkon. Oly szép szép szőke fiúcska, 1903. a neve.

Igérettel teljes sejtelmes jövő. Oly titokzatos, naiv szép gyermek, a kire félve, reménykedve tekintünk, nem tudva mi lesz belőle, jószágos támogatónk, vagy kifosztó gonosztevő...

De oly szép baba, hogy nem tudunk kételkedni benne, s hiszünk becézzük, mert annyi ígéretet olvashatunk derült szép kék szemében.

Vajjon beváltja-e? Ugyan ki számolhat egy parányi gyermek jövőjével?

De egy bizonyos; hogy sok függ mi tőlünk is. Ha ügyesen a jóra neveljük, felhasználva minden percét céljainkra, bizonyára hálás becsülettel pótolja vissza a reá pazarolt munkát. Hát csak a saját érdekünkben neveljük ezt a szép szőke babát jónak, nemesnek... becsületesen... D. A.

Ujévi tisztelgések.

Az évforduló alkalmából a szokásos ujévi tisztelgések ma, csütörtökön lesznek a hivatalokban.

Délelőtt 10 órakor **Biharvármegye** tisztikara előbb **Szunyogh Péter** alispánnál tisztelgés, ahol **Papp János** főjegyző mond üdvözlő beszédet, majd az alispán vezetése alatt dr. **Beöthy László** főispánhoz vonulnak ujévi tisztelgésre. A főispánt **Szunyogh Péter** alispán üdvözlözi.

Nagyvárad város tisztikara szintén ma délelőtt 9 órakor tiszteleg **Rimler Károly** polgármesternél, **Bordé Ferencz** főjegyző vezetése alatt, s utána a főispánt üdvözlözi a tisztikar nevében a polgármester.

A királyi táblán Medviny Mihály tanácselnök tolmácsolja a bírói kar üdvözlését Ritoók Zsigmond elnök előtt. A kezelő személyzet Borza Béla s-géd hiv. igazgató vezetésével tiszteleg a tábla elnökénél.

A törvényszéken. A kir. törvényszék bírái és tisztviselői délelőtt 9 órakor tisztelegnek Nagy Ferencz törvényszéki elnökénél, a hol Jelencsik István kir. táblai bíró tolmácsolja a szokásos új évi jókívánatokat. Innen 1/2 10 órakor Nagy Ferencz elnök vezetésével Ritoók Zsigmond táblai elnök elé vonulnak a törvényszék bírái és tisztviselői.

A kir. ügyészségen. Dr. Nagy Géza kir. ügyésznek fejezik ki jó kívánataikat az ügyészség tisztviselői, s dr. Nagy Géza vezetésével Sával Kálmán kir. főügyészhez mennek jókívánataikat kifejezendő.

Nátafalussy tanker. főigazgatónál. Nátafalussy Kornél kir. tanácsos tankerületi főigazgatónál a helybeli középiskolák tanári karai fogják kifejezni jókívánatait az évforduló alkalmából. A gimnázium tanártestület küldöttségét Novotny Alfonz, a reáliskoláét Stauber József igazgató fogja vezetni Nátafalussy főigazgatóhoz.

A községi tanítók testületileg tisztelegnek Sipos Orbán kir. tanfelügyelőnél, Réz Mihály felügyelő-igazgató vezetésével.

TAJAKOZTATÓ.

Jan. 10. Jogászbál.
Jan. 17. Otthon bál.
Jan. 18. Fehérkereszt-bál.
Jan. 18. Katholikus legény-egylet bálja.
Jan. 18. Kath. Szabad Liceum előadása.
Jan. 24. A tisztikar hangversenye és táncestélye.
Jan. 31. A Biharvármegyei Nőegylet kalikóbálja.
Febr. 1. A 48-as népk. r. bálja.
Febr. 1. Kath. Szabad Liceum előadása.
Febr. 7. Tiszti-bál.
Febr. 14. Közvacsora a Gyermekekórház, a Női menedékház, s az izr. nőegylet javára.
Febr. 15. Kath. Szabad Liceum előadása.
Febr. 21. Honibál a Vöröskereszt javára.
Márcz. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.
Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély.)
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy azt mielőbb rendezni sziveskedjenek.

* **0-év a templomokban.** Az év utolsó napja alkalmából tegnap este nagy számú ajtatos közönség volt jelen a templomokban tartott istentiszteleteken. A székesegyházban **Palotay László** pápai praelátus tartotta a litániát. A szent beszédet az egyházmegye illustris szónoka **Rodnay Farkas** felszentelt püspök tartotta. Ezuttal is egyikét mondotta azon hatalmas szónoklatoknak, amiket már annyiszor hallottunk a kiváló főpap ihletett ajkairól. Szónoki lendület, mélység, melegség s a hit igazainak erős-

sége ömlött el beszédén, amely mély hatással volt a hallgatóságra.

A premontrai templomban **Dencs János** tb. kanonok mondott szép egyházi szent beszédet, a Szent László-templomban **Brém Lőrincz** egyházmegyei actuarius tartotta az ő-estzendei prédikációt.

* **Uj rend a közigazgatásban.** A városi és megyei közigazgatásban új élet kezdődik mártól kezdve, a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény életbeléptetése folytán. Lényeges befolyást csak a kezelésre gyakorol az új rend. Biharvármegye alispáni iktató hivatala mártól kezdve a felek részére nyitva áll: télen: délelőtt 9—12, délután 3—4 óráig; — nyáron délelőtt 8—12 óráig. Ünnep- és vasárnapokon délelőtt 9—11 óráig.

* **Egy rossz hónap.** Nagyvárad város közegészségügyén az elmúlt december hónap nyomot hagyott a rendkívüli hideg időjárás. Az előbbi hónap közegészségügyével összehasonlítva, a december havi állapot rossz volt. A halálozások száma teljesen egyenlő a születések számával, s így decemberben nem szaporodott Nagyvárad népessége. A fertőző betegségek azonban több esetben léptek fel. Vörheny 20 esetben, 2 halálozással; a roccsoló toroklob 15 esetben, 2 halálozással; a hasi hagymáz betegülések apadtak, 2 új eset fordult elő, 1 halálozással; a bányahimlő 12 esetben, a kanyaró pedig 6 esetben lépett fel. A nagy hideg miatt szaporodtak a légzőszervek lobos bántalmái. Tüdő és hörgőlobban meghalt 19, tüdővészben 16, megfagyott 2 ember. Született decemberben 61 fiú, 63 leány, összesen 124, meghalt 71 férfi és 53 nő, összesen 124 egyén; és pedig Ujvároson 30, Olasziban 32, Váralja-Velenczén. 22, a kórházakban 40. Ő: éven aluli gyermek 43, tehát az összes elhaltaknak több mint 30%-a halt el.

* **Iparhatósági megbizottak választása.** Az 1884: XVII. t.-cz. 167. és következő §§ ai, valamint a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi Miniszter ur 52811—1885. számú körrendelete értelmében az I. foku iparhatóság mellé az 1903. év január hó 4-ik napjának d. e. 9 óráját tűzöm ki, s a választás foganatosításának helyéül a tűzöltő laktanya nagytermet jelölöm meg. Ezen körülményről az érdekelteket oly figyelmeztetéssel értesitem, hogy a mennyiben Nagyvárad város egyszerűsített főszolgabírói székhely, összesen 40 iparhatósági megbizott választandó, még pedig 20 Nagyvárad város I. foku iparhatósága, 20 pedig Biharvármegye központi főszolgabírói hivatala mint I. foku iparhatóság mellé. Tájékoztásul megjegyzem, hogy választói joggal bírnak mindazok, kik Nagyvárad város területén valamely ipart önállóan és jogosítottan üznek, választhatók pedig ezek közül azok, kik az 1901. évben legalább 16 korona kereseti adót fizettek. Nagyvárad, 1902 decz. 17. **Gerő Armin**, rendőrfőkapitány.

* **Nem lesz árvíz.** Az idei nagy havazás után azt hittük, hogy a hegyeken összetömörült sok hó, gyors olvadás esetén árvizzel önti el a Körözs mentén levő területeket. Ugy látszik azonban, hogy szerencsésen elkerüljük ezuttal az áradást. A pár napi meleg idő Nagyvárad környékén elolvasztotta a hótömeget. A Körözs felső vidékén is megindult az olvadás; tegnap már némileg áradt a Körözs vize. Az olvadás azonban a hegyek között lassu s hareső nem következik be, szépen lefoly a hó.

* **A Békeegyesület a párbaj ellen.** A Magyar szent korona országainak békeegyesülete is ki akarja venni részét abból a mozgalomból, mely Nagyvárad bátor kezdeményezésére a párbaj ellen országsszerte megindult. E czélból körleveleket küldött szét, a melyekben következő kérdésekre kér választ:

1. Híve Ön a párbajellenes mozgalomnak?
2. Milyen intézkedésekkel gondolja Ön a párbajt megelőzhetővé tenni addig is, a míg a törvényhozás erre vonatkozólag az eddiginél hathatósabban nem rendelkezik?
3. Hajlandó volna-e az alakulóban levő párbajellenes egyesület tagjai sorába lépni?

A válaszok az egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Dorottya-u. 6. sz.) küldendők. A beérkező válaszok tömegéből kívánja az egyesület törekvéseinek érdekében a leghasznosabb következtetéseket levonni.

* **Diszes temetés.** Tegnap délelőtt ment végbe nagy közönség részvéte mellett néhai özv. **Rádl Istvánné** temetése. A temetés, melyet **Dencs János** cz. kanonok végzett segédlettel, a lakás egyik emeleti termében ment végbe, majd megindult az imponzáns gyászmenet a Premontrai-rend templomába, hol gyászmisét tartottak. Ezután a megboldogultat kivitték az olasz-i temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték. — A temetésen jelen voltak: Dr. Beöthy László főispán, Rimler Károly polgármester, Szunyogh Péter, Czifra Gerő, Hlatky Endre, dr. Markos László, Rácz Mihály, Papp János főjegyző, Széchenyi Jenő kanonok, dr. Konrád Márk, dr. Stokker József, Wagner József, Miskolczy Barna, Markovits Károly, Huzella Gyula, Mihely Lajos, dr. Bodor Károly, Kovács Béla, dr. Schweiger Ede, Balásházy Iván, dr. Thury Kálmán, Wertheimstein Alfréd, Száhlender Károly, Örléy Kálmán, br. Gorup Arthur, Novotny Alfonz, dr. Miskolczy Ferencz, Marossy Endre, dr. Kolozsváry Sándor, Szmetka Ödön, Markovits Antal, Stark Gyula, dr. Papp Coriolan, Szunyogh Lóránd, Daday József, Guttman József, Örléy György, Ternyey Antal, Fassy Lajos stb.

A koszorúk feliratai a következők voltak:
Édes jó anyámnak — Ödön, Malvin.
Szeretett nagynénjüknék — Emma és Minka, Etelka és Laczi.
Tisztelet jeléül — özv. Endrey Józsefné és gyermekei.
Tisztelet jeléül — Poyvár Özséb és Szever.
Tiszteletök jeléül — Gyurkovits Cornél és neje.
Szeretete jeléül — özv. Lindenmayer Józsefné.
Mély tisztelete jeléül — Szunyogh Péterné és családja.
Tisztelete jeléül — Huzella Gyula.
Utolsó üdvözlötül — Königswarter Melanie.
A legjobb barát édes anyjának — Brüll Ignác.
Öszinte részvétellel — A Szigligeti-Társaság.
Öszinte részvétellel — Ella.
A diszes temetést Weiszlovits A. és fia végezte.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága a mai ünnep miatt holnap, pénteken délután 3 órakor tartja meg rendes havi ülését. Ez alkalommal alakítják újra a közigazgatási bizottság kebelében működő albizottságokat.

* **Megfosztották a pénzétől.** **Fuj Péter** a Pável-utcai 23 sz. alatt szolgált hetes minőségben. Kerésmányéből valahogy néhaesen össze tudott kuporgatni tizenkilencz korona 40 fillért, melyet gondosan elrejtve egy bñrerszényben a kabátja zsebében tartogatott.

Szenzációs újítás. — Alapítatott: 1893.

Freund Benjámín

mű órás, ékszerész és látszerész. Óra, ékszer és látszer nagy raktár. Legolcsóbb óra- és ékszerjavító műhely

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Széchenyi-szálloda épület.

Nem reklam, hanem egy technikai kiszámítással oly olcsón javítok órákat, hogy mindenki csekély díjért jól járó óra birtokába uj. Ezen újítást olyképp rendeztem be, hogy a legújabb gépekkel szereltem fel üzletemet. Eddig egy rugó mindenütt 1 forintba került, nálam 40 kr., óraüveg 5 kr., mutató 5 kr., hajrugó 50 kr., óratisztítás csak 50 kr. — Minden nagyobb javítást is olcsó potom árért készítek. Aranyforrasztás 20 kr., ezüstforrasztás 10 kr. Minden óra vagy ékszer újjalakítása bámulatos olcsó árért. Gyűrűbe vagy fülbevalóba köveket 10 krtól feljebb. Nagy választék arany, ezüst, nickel, svájci zsebórákban, valamint fali, inga, ébresztő és irodai órákban. — Valódi 14 karátos aranygyűrűk, fülfüggők, karékek, láncok, jomjok, ugyszinte ezüstbe. — Valódi 14 karátos aranytárgyak grammja 1 frt. — Valódi svájci zsebórák 2 frt 50 krtól feljebb, asztali órák 1 frt 20 kr., serkentő órák 1 frt 80 kr., nickel láncok 10 krtól. A legfinomabb kristály szemüvegek, hőmérők, barométer orvosi rendeltetűre is. A nálam javított órákért 1 évi szolid jótállást vállalok. — 10 frt bevásárlásnál ingyen email-képeket készítek bármilyen fénykép után. Törölt vagy ócska aranyat a legmagasabb árrban beváltok. Beváltó intézet a fő-utcai üzletemben.

Minden órajavítás nem 90 kr., hanem jóval olcsóbb.

Tegnap délelőtt valami erősebb dolga akadt az udvaron s a kabátját, hogy ne rongálja, levetette s a mosóházban felakasztotta. Mikor Puj a dolgát elintézte s a kabátját felvette, már nem találta az erszényt kabátja zsebében. Puj a lopást bejelentette a rendőrségnél, mely — bár eddig eredménytelenül — nyomozza a tettest.

* **A „Tiszántúl” nagy képes naptára** kapható kiadóhivatalunkban, Csathó Gábor és Társa könyvkereskedésében, valamint Schmidt Gyula papirtüzetében és a legtöbb szivartüzetében. A hasznos tartalma naptár ára **1 korona**.

* **Az ételosztók és ingyenszállók forgalma.** Akét ételosztóban tegnap reggel s délben kiosztott 1324 adag leves, ugyanennyi adag kenyér, ezenkívül 55 egész kenyér. A Babrik- és Feldh-im-féle házakban éjjeli szálláson volt 60 férfi és 17 nő. — Tüzifa utalványozása most már nagyon korlátolt számban történik, mert a fákészlet teljesen fogytán van. Pénzadomány nem érkezett.

* **A Városliget Rátkay kezében.** Nagyvárad városa tudvalevőleg elvesztette Rátkay József toraatanár kezeléséből a Városligetet. Azóta gazdátlanul hevert ez a kellő gondozás mellett szép hely; a ligetet felverte a bozót, a tó pedig elposványosodott. Végre belátta a városi tanács, hogy pénz nélkül nem lehet a ligetet kezelni s fejleszteni és vissza adta a Rátkay József kezébe. Így remélhető, hogy ismét lesz valami a ligetből, Rátkay József be-terjesztette a városhoz az átvételre vonatkozó nyilatkozatot s intézkedett, hogy fagy esetén pompás jég legyen a korcsolyázást kedvelő közönség rendelkezésére.

* **A csizmadiasegédek hetibére.** A nagyvárad ipartestületi betegsegélyző pénztár értesíti a csizmadia iparággal foglalkozó munkaadókat és segédmunkásokat, hogy a rendőrkapitányi hivatal, mint I. fokú iparhatóság a csizmadiasegédek átlagos hetibérért 1903. évi január hó 1-től kezdődőleg 9 koronában állapította meg s ennek alapján ezen időtől kezdve hetenkint a munkaadók részéről 6, a segédek részéről 12 fillér, összesen 18 fillér betegsegélyezési járulék fizetendő, ehhez képest a táppénz összege hetenkint 4 kor. 50 fill. Az átlagos hetibérének ezen újra történő megállapításáról a csizmadia ipartársulat is a szokott módon értesíteni fogja az érdekelt munkaadókat.

† **Ifj. Lojkó János.** Egy reményekkel bíztató, szépen induló élet tört meg hirtelen, váratlanul. Fáj az idős fát kidőlni látnunk, de mikor a fiatal, sudár hajtást törli le a vihar, elfog a bánat s együtt érezzük azokkal, a kiket a fiatal élet kihalása oly mély bánattal tölt el. Lojkó János törvényszéki joggyakornok halálát jelenti a következő gyászjelentés:

Lojkó János kataszteri főmérnök és neje született Grossmann Malvin a magok, valamint leányuk Aranka és az összes rokonok nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a gyermek, illetve testvér és rokon ifj. Lojkó János törvényszéki joggyakornoknak folyó év december hó 31-én d. u. 1/5 órakor életének 23-ik évében hosszas szenvedés és a haladók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai 1903. január hó 2-án, d. u. 3 órakor fogják Lukács György-utca 833. számú gyászházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olasz-i községekben örök nyugalomra tételni. Az enzesztelő szent miséáldozat ugyan január hó 3-án d. e. 10 órakor fog a megboldogult lelke üdvéért a premontrai-rend templomában az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ösmérősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1902. december hó 31. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A Gyermekkorház betegforgalma.** Nagyvárad legújabb jótékony intézménye: a Gyermekkorház áldásos működéséről ad számot dr.

Schiff Ernő igazgató főorvos jelentése. A gyermekkorházban: november hóról maradt 6 beteg gyermek, decemberben felvettek 15 beteget, elbocsátották 9-et, s így január hóra maradt 12 beteg. Járóbeteget gyógykezelték; orvossebeszi esetet 14, szemészeti esetet 1-et, összesen 15 gyermeket.

* **Eltűnt libaszir és toll.** Klein Izrael tanító nagy gyönyörűséggel nevelt hármastücsök lakásán néhány szép libát, majd mikor alkalmasak lettek reá, leölték, s a zsirját, s tollát félre tették a fasszinben. Eddig ismeretlen egyének csiklandozhatta orrát a jó liba zsirszag, s behatolt a fasszinbe, elvitte a zsirt s ráadásul a tollát is. Klein az esetet bejelentette a rendőrségnél.

* **Ongyilkossági kísérlet.** Csala Andrásné, S. Nagy Piroska Flegmann Armin szolgálója tegnap este 7 óra tájban összeveszett a szakácsnéval, majd össze is verekedtek. Csalané oly önkívületi állapotban volt a dühből, hogy zsiros szódát ivott. A közkorházba szállították. Sérülései súlyosak.

* **Találtatott egy zálogjegy,** átvehető a rendőség 4-ik számú szobájában.

Előfizetési felhívás.

A mai nappal kilelezedik évfolyamát kezdi a Tiszántúl. Nyolcz év viharai közt meg-erősödve indul új küzdelemre.

Manapság, mikor mindenfelé hazug jelszavak hódítanak, nehéz volt lapunknak a maga nyíltan kibontott zászlaja mellett megállani. Nem tagadjuk, a csaták tűzében többször megremegett a kezünk, mely a zászlót el nem hagyta s nem egyszer aggódva néztünk jelszavainkra, melyek zászlónkra irra ragyogtak.

Hála Istennek, ezen túl vagyunk. A Tiszántúl szilárdul győzreert vert e nagy vidék közönsége közt, bizonyosságul annak a hódító erőnek, mit a magyar kereszténység ma is képvisel.

Magyar lelkünk erős hite, hogy a mint a kereszt alatt lett nagygyá e haza a múltban, a kereszt alatt lesz nagygyá a jövőben is. Es erős hite ez annak a közönségnek is, mely oly bensőséggel támogatta eddig lapunkat.

Ehhez a mi lelkes közönségünkhöz fordulunk, kérve szíves támogatását a jövőre is. És kérjük, az új év küszöbén ajánlják lapunkat ismerőseik körében, hiszen ezzel nem annyira nekünk, mint inkább a keresztény haladás eszméjének szereznek híveket.

A Tiszántúl az marad ezentúl is, ami eddig volt: az igazság őszinte katonája. Elveinkért mindent, elveinket semmiért és senkiért. A mellett a napi események hő krónikása és igaz bírója, a közönség igaz barátja.

Az előfizetési árak lapunk homlokán olvashatók.

Minden új előfizetőnk is megkapja lapunk naggyértékű karácsonyi ajándékát, a

Tiszántúl nagy képes naptárát,

mely naptári és gazdag szépirodalmi részen kívül tartalmazni fogja Biharvármegye és Nagyvárad teljes czímtárát.

Lapunkba dolgoztak az elmúlt évben:

Vezércikk: Dr. Bozóky Alajos, Fetszer Antal, dr. Prohászka Ottokár, dr. Károly Irén, Kirchanek Odön, dr. Justh Károly, Dr. Tóth-Szabó Pál, Mihók Sándor, dr. Vucskics Gyula, Kaczvinszky Andor, Pálffy Béla, dr. Krüger Aladár, Bodnár János.

Tárca: Kincs István, Kontúr Béla, Baán Aladár, Szemethy Géza dr., Némethy Gyula dr., Kovács S. János, özv. dr. Személy Kálmán, dr. Lindenberg János, Embler György, Endrey Kálmán, Szőke Bertta Stella, Szabó Ilona, dr. Helvey Lejzer, Mányiné Prigl Olga, Deér, Csontos

Sándor, Pálffy Béla, dr. Krüger Aladár, Dutka Akos Uiferth József és fordított tárczák a világirodalom legjelesebb íróitól.

Közigazgatás (megye, város): Vidosits Gyula.

Hírek: Vidosits Gyula, dr. K. A., Marschand Odön, Dutka Akos, Niedermann Gyula, Ludvigh Gyula és vidéki tudósítók.

Tanügyi, irodalmi és egyéb czikkeket közéletünk számos jelesétől közöltünk.

Színház: Dr. Krüger Aladár.

Regényirovatunkban Sienkiewicz Henrik világhírű regényét, a „Tüzzel vassal” címűt közöljük; ennek befejezése után Conan Doyle-tól, a zseniális angol regényírótól fogunk közölni egy érdekesítő bűnügyi regényt.

Mind ezek a munkatáraink támogatni fognak ezentúl is — kérjük a közönséget, mely munkatársaink által szerette meg lapunkat, — szintén ne vonja meg támogatását ezentúl sem.

A Tiszántúl
kiadóhivatala.

A Tiszántúl
szerkesztősége.

Igazságszolgáltatás.

A királyi tábla múlt évi munkája.

Mindenfelé most számolnak be az elmúlt 1902. év munkájáról. A nagyvárad királyi táblán már készen áll a dicséretes szorgalommal összeállított statisztika, mely a múlt év munkásságáról érdekes adatokkal számol be.

Ez adatok szerint **150 bűnügyi főtárgyalást** tartottak a múlt évben, s ezen kívül **66 tanácsülésben** ítélezték. Összesen **505 ítéletet** hoztak. Ezek közül **476-ot** főtárgyaláson, **29-et** pedig tanácsülésben.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR

Csülörtök délután: Az embertragédiája, este: Falurossza.

Fétek: Niobe (új operette).

Szombat: Niobe.

Vasárnap: délután: Hóf-hérkező dérijáték, este: Csepürágók.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 104.

Bérlét 86. sz.

Ma csülörtökön, 1903 január 1-én:

Délután 3 órakor félhelyárral:

Ember tragédiája.

Dramai költemény.

Este 7 $\frac{1}{2}$ órakor rendes helyárral:

Falu rossza.

Népszínmű.

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérléssel szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, január 2-án:

NI O B E.

Operette.

NYILTTÉR.

Köszönet!

Az újév alkalmából kedves kötelességemnek teszek eleget, midőn hálás köszönetet mondok és boldog újévet kívánok a Főtisztelendő Legfelsőbb Papságnak, valamint minden kegyes pártfogómnak, kik üzletemet a lefolyt évben támogatásban részesítették s kérem a nagybecsű bizalmat a jövő évben is részemre fenn tartani.

Részemről főtörökvésem leend ezután is a már 39-ik év óta fennálló üzletem elismert jó hírnevét megővni s a nagybecsű megrendelések pontosan megfelelni.

Hódolatteljes tisztelettel

OBERBAUER A. utóda.

egyházi felszerelési gyáros.

Budapest, IV. Váci-utca 17. sz.

Nagyszabású és legújabb kiadású árjegyzékem megjelent s kívánatra bérmentve küldöm.

Tisztelt vendégeimnek **BOLDOG UJÉVET** kívánok

Klein Miksa,
kávéháztulajdonos.

Tisztelt vendégeimnek, ismerőseimnek és jó barátainak ez uton kívánok

Boldog Ujévet

Stern Sándor,

a »Széchenyi«-kávéház bérloje.

Boldog Ujévet

kíván vendégei, ismerősei és jó barátainak

Róth. S. Jozsef,

a »Zöldfa«-kávéház bérloje.

Boldog Ujévet

kíván t. vendégeinek, ismerőseinek és jóbarátainak

Pollák Gyula,

a »Szinbázi vendéglő« bérloje.

T. vendégeim, ismerőseim és jóbarátainak ez uton kívánok

Boldog Ujévet

STERN HERMAN,

az EMKE kávéház tulajdonosa.

Igen szép és divatos
NÉVJEGYEK

készítetnek a

Szt. László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 3.

Szabott árak!

Karácsonyi és újévi ajándékok legalkalmasabb bevásárlási helye!

China-ezüst gyári raktár

néven új, fényes, régi szükségét pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMER-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYÁRI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-hírnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét.

70.

Belépési felhívás!

a filléres

TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

IV. évtársulatába.

A Filléres Takarékszövetkezet 1903. év január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrészek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszésszerűen számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebbszerű hetenként ismétlődő betétek által a vagyonyüjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok befizetések arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Jelzőlogbank helyiségében (Bémer-tér Lévaipalota)* eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendők.

A vidéki beiratkozók a befizetéseket a postatakarékpénztár útján díjmentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1902. október hó. 48

„FILLÉRES“

takarék és segélyszövetkezet.

A lejárt évtársulat minden 20 fillér heti befizetés után 31 K. 20 fill. tőkét és 2 K. 60 fill. osztalékot fizetett készpénzben.

MŰVESZET.

Kempf Zoltán festményei. Pár nap óta új. Kohn Samuel Bémer-téri üzletében remek aquarell képek vannak kiállítva. A festmények madarakat ábrázolnak s valóságos

remekai az aquarell festészetnek. A remek képeket Kempf Zoltán kitűnő festőművész készítette. Kempf Zoltán bátyja Deésé (Kempf) Alfrédnek, a Szigligeti-színház kedvelt tagjának. A képek eladók és az árak — műbecsüket tekintve — rendkívül mérsékelt.

IRODALOM.

A legszentebb rózsafüzér királynéja. Már tizenkilencedik évfolyamát éri el a P. Melndr Márton, szombathelyi szent Domonkos-rendű szerzetes szerkesztésében megjelenő »Legszentebb Rózsafüzér Királynéja« című havonként megjelenő folyóirat. De meg is érdemli a katolikus olvasó közönség és különösen az ifjúság pártfogását, mert a füzet a mellett, hogy rendkívül gondosan van kiállítva és szépen sikerült képekkel díszítve, a tartalma fokozza a vallásos érzületet, s így hasznos olvasmányul szolgál. Előfizetési ára egy évre csak két korona. Az előfizetési pénzek a Sz. Domonkos-rend szombathelyi zárdájába küldendők.

TÁVIRATOK.

Kihallgatás Ő Felségénél.

Bécs, december 31. (Saj. tud. táv.)

A király ma délelőtt Róbert pármái herceget külön kihallgatáson fogadta. A herceg atyja Illés hourbon-pármái hercegnek, Mária Anna főhercegnő vőlegényének.

A kiegyezés.

Budapest, decz. 31. A Magyar Távirati

Iroda jelenti Bécsből: Körber osztrák miniszterelnök tegnap este 9 órakor Széll Kálmán miniszterelnököt felkereste a Sacher-szállóban, de az a hosszabb beszélgetés, a mely a két államférfi között folyt, semmit sem változtatott a helyzeten. Ma reggel 9 órakor Széll Kálmán miniszterelnök hosszabb kihallgatáson volt Ő Felségénél. A helyzet egészen bizonytalan, de remélhető, hogy legközelebb döntő fordulat fog beállani. Széll Kálmán miniszterelnök még ma szándékozik visszautazni Budapestre, hogy a szabadelvű párt újévi gratulációját fogadja. Erthető, hogy a miniszterelnök válasza a szabadelvű párt üdvözlő beszédére ezuttal rövidebb lesz, mint máskor és csak általános fogásokban fogja válaszolni a helyzetet.

Bécs, decz. 31. Széll Kálmán miniszterelnök

tegnap este 9 órakor, a mikor az orosz külügyminiszter tiszteletére adott disz-bédről visszatért szállására, a Sacher-szállóban Körber osztrák miniszterelnök látogatását fogadta. A két államférfi beszélgetése egy óránál tovább tartott és értesülésünk szerint az általános helyzet körül forgott. Ma reggel 9 órakor Széll Kálmán miniszterelnök külön kihallgatáson volt Ő Felségénél. A helyzet tisztázását a legközelebbi órákban várják, annál is inkább, mert Széll Kálmán miniszterelnök már délután 5 órakor szándékozik visszautazni Budapestre. A miniszterelnök délben 1 órakor jelen lesz azon az ebéden is, a melyet Goluchowski gróf közös külügyminiszter ad Lamsdorff gróf orosz külügyminiszter tiszteletére. Értesülésünk szerint az a beszéd, a melylyel Széll Kálmán miniszterelnök a szabadelvű párt szóokának üdvözlő beszédére válaszolni fog, rövid lesz és csak általános vonásokban fog nyilatkozni a tárgyalásokról és az azok nyomán támadt helyzetről. (M. T. I.)

Bécs, decz. 30. (Saját tud. távirata) Délután fél három órakor *Goluchovsky* külügyminiszter ebédje után újból összeültek a tárgyalás folytatására *Szell Kálmán* és *Körber* a Sacheben. Negyed-órás tanácskozás után *Körber* távozott, hogy részt vegyen az osztrák minisztertanácsban, melyben állítólag a fölött tanácskoztak, hogy engedni fognak, mert *Szell* következetesen kitart álláspontja mellett. *Szell Kálmán* éjjel tizenegy óráig Bécsben marad, hogy esetleg megállapodásra jusson *Körberrel*, mert a kiegyezés sorsát még ma elintézve akarja látni.

Bécs, decz. 31. (Saj. tud. táv.) Hosszu és küzdelmes vajadás után végre ma este fél 10 órakor megszületett a kiegyezés. A megállapodás az, hogy *Ausztria és Magyarország uralkodó gazdasági elveit a közös vámterület zavartalanul továbbra is fenntartja*, s ezzel a kiegyezés munkájának előkészítése befejeztetett. *Szell* magyar miniszterelnök éjjel tizenegykor Budapestre utazott.

A portugál kabinet.

Liszaabon, decz. 31. A kabinet helyzete állítólag megrendült. A király tegnap a disszidensek vezérével, *Francóval* két óra hosszat tanácskozott. Ezt a tényt sokféle módon magyarázzák. (M. T. I.)

Az olasz udvarból.

Róma, decz. 31. A király tegnap este a diplomáciai testület újévi szerencsekívánatait fogadta. A fogadás nagyon fényes volt. A király nagyon szívélyesen beszélgetett a diplomáciai képviselőkkel. (M. T. I.)

Jégtorlódás.

Kolln, decz. 31. Az Elba jégtorlódás következtében kiáradt. Sok község veszedelmében forog. A jég megindulásának lehetővé tételére utászokat rendeltek ki, a kik a jégdarabokat dinamittal robbantják szét. (M. T. I.)

Halászhajó katasztrófája

Madrid, december 31. Oндeroa mellett hajótörést szenvedett egy halászhajó. Tíz ember életét veszítette, kilenczet megmentettek.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

	Budapest, decz. 31.
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, decz. 31.
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.—
Káposzta, repce, aug.	.96

Hivatalos árfolyamok

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. decz. 31-én
Magyar aranyjáradék 4%	120.—
Magyar koronajáradék	97.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/3	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—

Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	157.—
Osztrák járadék papirban	101.10
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	151.—
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	718.—
Osztrák hit- és lízing részvény	684.50
Párisi vista	95.12
29 frankos arany (Napoleon'or)	1.03
Németbirodalmi márka	117.02
Londoni vista	239.85
20 márkás arany	28.41

SZERKESZTOI POSTA.

Az én érettségim. Kaptunk mi már az Ön tollából jobb dolgokat is, remélhetőleg kapunk ezentul is. Ez a vers a renoménak csak ártott volna. Nem volna jobb ismét afféle humoreszkkal megpróbálkozni, mint a minőt a múlt év elején írt?

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy Teleky-utcai házában. 306

Új üzleti jelentés!

A jelenkor leghíresebb műhelyében nyert szakszerű képzettségem az Ön szerencsés helyzetbe juttattak, hogy az alább felsorolt disztárgyakat a legzölésesebben készíthessék s külön, választékosság s jutányos ár tekintetében a külföld hasonló gyártmányaival bármikor versenyezhessek. **Készíték:** mindennemű kézi és pipere munka montirozását, ő-szeállítását, ő-német különlegességi tárgyakat, nevezint: *egyszerű, átlórt, himzett, festett és égelett munkákat. Plüs tánczrendeket. Jelvényeket. Világító képet. Selyem, plüs, bársony s bőr dobozokat, pasparturákat s képkereleket.*

Könyvkötői munkák a legegyszerűbb fűzéstől a legdiszesebb kötésig!

Elszász-Lotharingiai különlegességi kölest bőrmetszettel »bőrkepelés«, metszeti és festett aranyozással, bőrilliszték s fonással. Elvállalok továbbá: ékszerdobozok javítását »etui«, bőrtárczák, tokok javítását vagy újak készítését. »Rózsafüvérek« szent olvasók javítását vagy újra átkötését. A disztárgyakat a megadott rajzok után készítem vagy saját tervem után bármilyen stílus rajzot készíthetek.

Nagy és diszes raktáram van valódi jeruzsálemi és lourdesi rózsafüvérekből, ájtatosági kegytárgyak, szobrok, szentképek imakönyvek, népiratok, imák és énekek. Szép és olcsóbb, mint bárhol!

A hazai műpárnak érdekében kérem szíves pártfogását, maradtam

kiváló tisztelettel

F aragó János,

könyvkötő és díszműkészítő

Nagyvárad, Kőrözs-utca 6. sz.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
8-ik évtársulatába.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet« 1903. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1905. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr) fizetendő. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6%-os kamattal, melett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidékitaogok a heti fizetéseket postai cheque-lapok utján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1903. január 2-től kezdődő 8-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1902. október hó.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet« igazgatósága.

A 8 ik évtársulat befizetési napjai:

vasárnap délelőtt	9—11-ig.
szombat délután	3—5-ig.
péntek délután	3—5-ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2500 tagja van, mintegy 50.000 üzletrészszel.

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

Lelkészek, tanítók, katolikus egyesületek, keresztény szövetkezetek pártfogásába ajánljuk

Helvey Lajos dr. könyvét:

A

Vasárnap délután

című pompás népies elbeszélés-kötetet. A derék könyvecskének minden plebánia és i-kola könyvtárában, valamennyi egyesületünk és szövetkezetünk asztalán helyet kell foglalnia. Ára postai bérmentes küldéssel egy korona. Pénz előzetes beküldése mellett megrendelhető a szerző czimén, Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Az üzletrészek befizetett értéke ez idő szerint az egy millió koronát felülmúlják.

Az intézet fenállása óta kifizetett lejárt üzletrészekért 1.238.250, kor. nyereség-osztalékért 98.102 kor.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irtá: Sienkiewicz Henrik.

178

A kardot lefektette egy szemétdombra, a kezét ráillesztette az élére és huzigálta ide-oda, míg a kő-eléket elmetszette az éles vas. Szabad volt tehát és fegyvert is tartott a kezében. Fellélegzett, keresztet vetett magára és hálát mondott az Istennek.

De a költőlekektől való megszabadulás még nem hozta őt közelebb ahhoz, hogy Bohun kezéből is menekedjék.

— Mit tegyek most? — töprengett Sagloba. De nem tudott a kérdésre feleletet adni. Az istállót emberek vették körül, lehettek vagy száz, úgy, hogy egy egér sem tudott volna észrevétlenül rajtok át elsurranni; nem hogy a poczakos Sagloba.

— Látom már, hogy hiába minden ravaszágom. A fejem subiczkot sem ér, pedig azt ugyan o'csón kapni a magyar vásárokon. Ha az Isten nem ad valami jó eszmét, a varjak lakomája leszek! De ha megmelet, fölfogadom, hogy olyan szüziesen fogok élni, akárcsak Longinus.

A kívül álló emberek beszélgetése zavarta fel elmékedéséből. Odalopódzott tehát a falhoz és a fülét odatartotta egy nyiláshoz. Minden szót hallott.

— Hová megyünk innen, Owsivny atyuskám? kérdezte egy hang.

— Nem tudom, valószínűleg Komienicbe, felelte egy másik.

— A lovaink ki nem bírják, hiszen alig állnak már a lábakon.

— Azért maradtunk itt, holnapig majd kipehenik magukat.

Kis szünet után az első hang sugva szólott:

— Azt hiszem, atyuskám, hogy a komieni hetmann Jampolba megy.

Sagloba visszafojtotta lélegzetét is.

— Hallgass, ha a fejed kedves, hangzott a felelet.

Ismét csönd lett, majd a tulsó falnál hallatszott sutfogás.

— Minden oldalról őriznek, siránkozott Sagloba és a szemben lévő falhoz ment.

Lovak prüszkölését és időközönként emberi hangokat hallott. A kozákok bizonyára hasonfakve beszélgettek, mert a hangok alulról hallatszottak.

— Idáig lovagoltunk alvás és evés nélkül, nem kiméltük a lovakat és mindezt miért? Hogy a Jeromos táborában karóba huzzanak.

— Bizonyos, hogy itt a herczeg?

— A Jarmolinból elmenekültek szemtől-szembe látták, akárcsak mint én most tégedet. Borzasztó dolgokat beszélnek róla, hogy olyan magas, mint a tölgyfa és hogy sárkányon lovagol.

— Oh szent szűz! Irgalmazz!

— Legjobb volna ezzel a foglyul-jtett nemessel és a katonával együtt tovább állni.

— Hogyan akarsz tovább menni? Hiszen a lovainkat agyon csigáztuk.

— Ha én a hetman helyén volnék, levágnam ennek a lengyelnek a nyakát és elmennék vissza Komienicbe, még ha gyalog kellene is sutyagolnom.

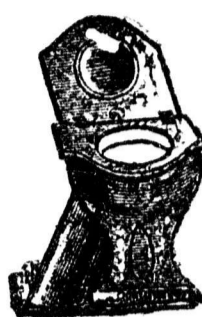
— Az ördögök tánczoltassanak meg, morgogta Sagloba.

Es a d rék lovaggal csoda esett. A Bohuntól való nagy félelme dacára, vagy pedig éppen annak következtében megesküdött, hogy élve meg nem adja magát. Most már szabad volt és karddal a kezében védhette magát. Ha leűtik, hát az baj lesz, de élve ugyan meg nem fogják.

A lovak prüszkölése és nyerítése közben nem hallotta tovább a beszélgetést, de meelő eszméje támadt.

— Ha ezen a falon keresztül törnék és lóra kaphatnék! Ejszaka van, mielőtt rájőnnének a szökősemre, márt eltűnöm a szemök elől. Ezen a görbe hegyes vidéken még nappal is nehéz az üldözés, hát még az éjjeli sötétben. Isten segíts!

(Folyt. köv.)

A közönséges, vagyis alól nyitott árnyékszékek

okai a legtöbb hülés s az abból eredő számos megbetegedésnek, melyek nem egyszer életveszéllyel is fenyegetnek. Ilyenmü megbetegedések különösen *gyengébb szervezetű* nőknél és gyermekeknél mindennaposak.

E bajoknak csak akkor vehetjük elejét, ha árnyékszékeinket **légmentesen** elzárhatóvá alakítjuk, a mi a legutóbbi időkig csak úgy volt lehetséges, ha vízvezetékekkel ellátott angol closteteket alkalmaztak, a mi azonfelül, hogy módfelett **drága**, a gyakori befagyás s a ház alapfalainak elnedvesítése folytán, különösen **csatornázás nélküli városokban**, kellemetlen és kockázattal járó dolog is.

Ma már azonban mind e bajok elkerülhetők, az általunk forgalomba hozott, **hires orvosok** véleménye szerint, teljesen megfelelő, kiváló hírnevü, szabadalmazott

viznélküli „PLUTO” árnyékszék-betétek

alkalmazásával, melyek kiváló előnyei:

1. légmentesen zárnak,
2. teljesen szagtalanítanak,
3. csinosak és mégis olcsók.
4. örökösek, soha nem romolnak el.
5. költözéskor elvihetők,
6. feltétlenül tiszták,
7. víz nem kerül hozzájuk,
8. s így az alapfalak megóvatnak
9. soha nem fagyhatnak be,
10. nem is tömődhetnek el.

— Vidéken lakó uri családok nem is nélkülözhetik. —

Mindez óriási előnyöknél fogva ezen szabadalmazott találmányt minden gondos családapa s kötelességét ismerő házigazda figyelmébe ajánljuk s felhívásra helyben bárkinek lakására szívesen küldünk megismerlés végett egy-egy betéttel, vidékre pedig árajánlattal készséggel szolgál.

Megtekinthető Sarkadi József Zöldfa-utcai üzletében is.

Ugyancsak dús raktárt tartunk az általunk kizárólagosan gyártott világhírű nagyváradi ércszengőkből és kettős száncszengőkből, valamint a világhírű Burgmann F.-féle tömszelence tömitésekből. Készítünk szabadalmazott szivattyuskutakat, a legjobb hangu gazdasági, iskolai és templomi harangokat, Ehrlich Mór cégtulajdonosunk szabadalmát, a hírneves tömlőkapcsolókat; gazdasági-, malom- és szeszgyári géprészeket, mindezt olcsón, gyorsan és tökéletes kivitelben, a miről cégünk 57 éves fennállása, számos kiüntetése és hírneve szavatol.

Becsés rendelést kérve, vagyunk

kiváló tisztelettel

Rosenthal és Ehrlich érczárugyár,

Nagyvárad, Szacs vay-utca, saját ház.

Alapítva 1847-ben.

10262—1902. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. bíróság mint telegkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác végrehajthatónak kiskoru *Csorba Virág és t.* végrehajtást szenvedők elleni 43 kor. 75 fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a n. váradi kir. törvényszék (a m.-csékei kir. járásbíróság) területén lévő Magyar-Gyepes községében fekvő a magyar-gyepesi 21. sz. tjkvben A + 104. hrsz. a. foglalt ingatlanra 404 korban; A + 174. hrsz. a. foglalt ingat-

lanra 87 korban; A + 207 hrsz. a. foglalt ingatlanra 32 korban; A + 289. 290. hrsz. a. foglalt ingatlanra 309 korban ezennel megállapított kikiáltási árban, azonban a C. 1. rsz. a. özv. Csorba Tyodorné javára bekebelezett haszonélvezeti jog érintetlen hagyása mellett elrendelte, és hogy a fenneb megjelölt ingatlan az 1903. évi január hó 15 ik napján d. e. 9 órakor Magyar Gyepes község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatum fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 40 kor. 40 fillt, 8 kor. 70 fillt; 3 kor. 20 fillt és 30 kor. 90

fillert készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes 1902. évi október hó 23. napján. A belényesi kir. Járásbíróság mint telegkönyvi hatóság.

Lukács Lajos.
kir. albiró.

Meghívás.

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet 1903. évi január hó 10-én d. u. 4 órakor saját helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) tartja

évi rendes közgyűlését,

melyre a 1. üzletrészesek tisztelettel meghívtnak.

A közgyűlés tárgyal:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán az 1902. évi zárszámadások tárgyalása s az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentvénye fölötti határozathozatal.

2. A felszámoló 1900—902. évi 5-ik évtársulat üzletrészei után eső nyereség-osztalék megállapítása.

3. A felszámoló 1900—902. évi 5-ik évtársulat betétei és nyereség-osztalék kifizetési idejének megállapítása.

4. Az alapszabályok 32. §-a értelmében kisorsolt 10, továbbá az évközben kilépett 2, összesen 12 igazgatósági tag választása.

5. 5 rendes és 2 pót felügyelő bizottsági tag választása.

6. Esetleges indítványok.*

Nagyvárad, 1902. december 30.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 27. §-a e) pontja szerint csak oly indítványok tárgyalhatók, a melyeket 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg nyújtanak be.

A Polgári Takaré- és Segély-szövetkezet

1902. évi

z á r s z á m a d á s a.

TARÓZIK

MÉRLEG-SZÁMLA

KÖVETEL

Vagyon		Kor.	fill.	Teher		Kor.	fill.	Kor.	fill.
Pénztézetnél elhelyezett betét		693003	44	5-ik évtársulat törzsvagyonára múlt évről	576521 61				
M. kir. postatakarékpénztár		2185	56	5-ik > heti befizetése folyó évben	219605 --	796126	61		
Kölcsönök		435439	20	6-ik > törzsvagyonára múlt évről	112471 83				
Tagok kamat- és illeték-hátránya		9841	18	6-ik > heti befizetése folyó évben	83926 90	196398	73		
Felszerelvények		300	--	7-ik > > > >		101866	40	1094391	74
				Tiszta nyereség	46377 kor. 64 fill.				
				5-ik évtársulat nyereség részesedése		35688	82		
				6-ik > > > >		8039	64		
				7-ik > > > >		2648	52		
				Nyereség-átvitel 1903-ik évre		9 66		46377	64
		1140769	38					1140769	38

Nyereség- és veszteség-számla

Veszteség		Kor.	fill.	Nyereség		Kor.	fill.
Üzleti költségek és tiszteletdíjak		8308	48	Nyereség-át hozat 1901. évről		84	67
Tiszta nyereség		46377	64	Kamat betétek után		31622	29
				Kölcsön kamat, mulasztási és egyéb illeték		21878	96
				Felvételi díj		1100	20
		54686	12			54686	12

A felszámoló 1900—1902. évi 5-ik évtársulat vagyon-mérlege

Vagyon		Kor.	fill.	Teher		Kor.	fill.	Kor.	fill.
Kölcsönök		341763	20	1900—1902. évi heti betétek				767331	20
Tagok kamat- és illeték-hátránya		9841	18	1900—1902. évi nyereség részesedés	64484 23				
Készpénz		480211	05	ebből 24384 üzletrész után, a	2 64	64873	76	64484	22
				Maradvány egyenleg		110	47		
		831815	43					831815	43

Nagyvárad, 1902. december hó 31-én.

1901. december 31-én volt	2378 tag,	44953 üzletrészeszel
Belépett számadási évbe	618 >	11723 >
	2996 tag,	56676 üzletrészeszel
Kilépett számadási évben	565 >	8517 >
1902. decz. 31-én maradt	2431 tag,	48159 üzletrészeszel
Emelkedés	53 >	3206 >

Sarkadi Tihamér, Aczél Zsigmond, Fleischhacker Hugó, Balog Vilmos, Waldmann Ödön,
elnök. ügyvezető-igazgató. pénztárnok. főkönyvvizsgáló. könyvvizsgáló.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság
Sonnenfeld Adolf,
Blum Géza Szilárdy Ernő elnök. Brüder Jenő Cziller Imre

Nyilvános a szent szűz-árványában Nagyváradon.